

1848 PÉCSETT

BARANYA MEGYEI
LEVÉLTÁRA

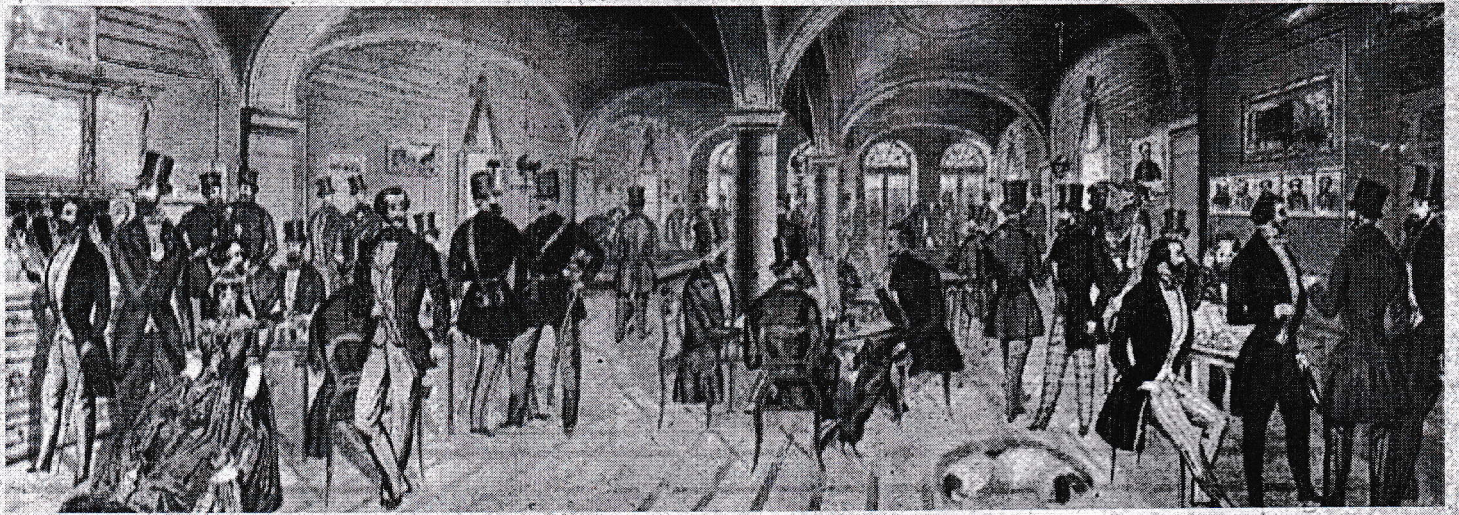

Mit kíván a magyar nemzet

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkinti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviseelés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselőt egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék haza.
11. A' politikai statusfoglyok szabadon bocsátuljunk.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság

1848. március 19-én Pécs város közgyűlése elfogadta a tizenkét pontot, valamint ismert helyi és országos „haladó személyiségeket” választott díszpolgárává.

A korra jellemző volt a személynevek következetlen írása, néhol ugyanabban a szövegben több változatban is szerepel ugyanaz a név. Alábbiakban Pécs város közgyűlése levéltárunkban őrzött közgyűlési jegyzőkönyvéből közlünk részletet.

N° 1111. Az összes Bolgárország részéről nyilatkoztató
-ott abbéli köz kívánatra: hogy Gróf Baskiany Lajos,
Deák Terencez, Kossuth Lajos, Székirályi Móricz, Gr.
Yelckij László, - Gr. Szécsényi György, Bárány Ötvös
József, Bárány Vezelényi Miklós, Buloszkij Terencez,
Vörösmarkij Mihály, Barmándij Dienez, Madarás
László, Bónis Sámuel, Láborszki Alajos, Bárány
Majthényi József, György és Lajos, Mikalovich János,
Károly, és Lajos, Bárány Péter és János, Berrell
Móricz, és Miklós, Kemere Bertalan, Szancsics Mi-
-hály, Madarás József, Beszöfij Sándor, Nagy Te-
-neci Csábian királyi önnagy urak és város díszpol-
-gárainak kinevezése.

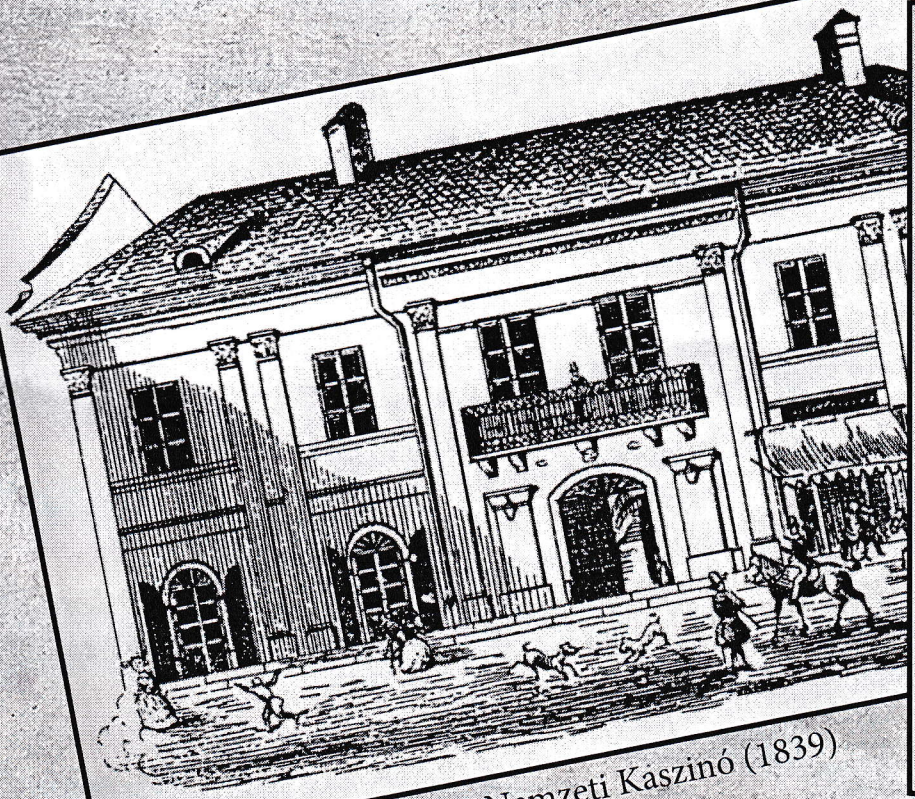
196. Szám

TANODAI BIZONYÍTVÁNY.

Tanuló.				Sorozat.		Az Erkölcsegtől.
Neve, kora 's vallása.	Származása, szülő földje és helye.	Atyja, Gyámja vagy Gondnoka, ennek állapota 's lakhelye.	Év és tanodai osztály, melyben járt.			
Radó Ádám, 20. éves. Rom. kath.	Magyar. Baranya Vármegye Pécs.	Atyja József. pólyár, ujnyom.	1849. Május 16-án Egyetemre jegyzet.	Az Általánosból: <i>Általános előrend.</i> A Bányajogból: <i>Általános előrend.</i> A Természettudományból: <i>Általános előrend.</i> A Honi közjogból: <i>Általános előrend.</i> A Kormánytani tudományokból: A Váltó és Kereskedésjogból: A Honi magánjogból: A Fenyítőjog 's tiszti irásmodból:		Első Rend.
Holt Pisztell 1847. évi Julius hó 28-án. Nagyf. Sám, Apát Ekele kancuk 's Lycumi Gyasgali. Lechner Károly Huszár.				Török János, Általános Bányajog 's a. Török. Dilkey, Lambert, Termész. 's M. Könyv Tanítója		

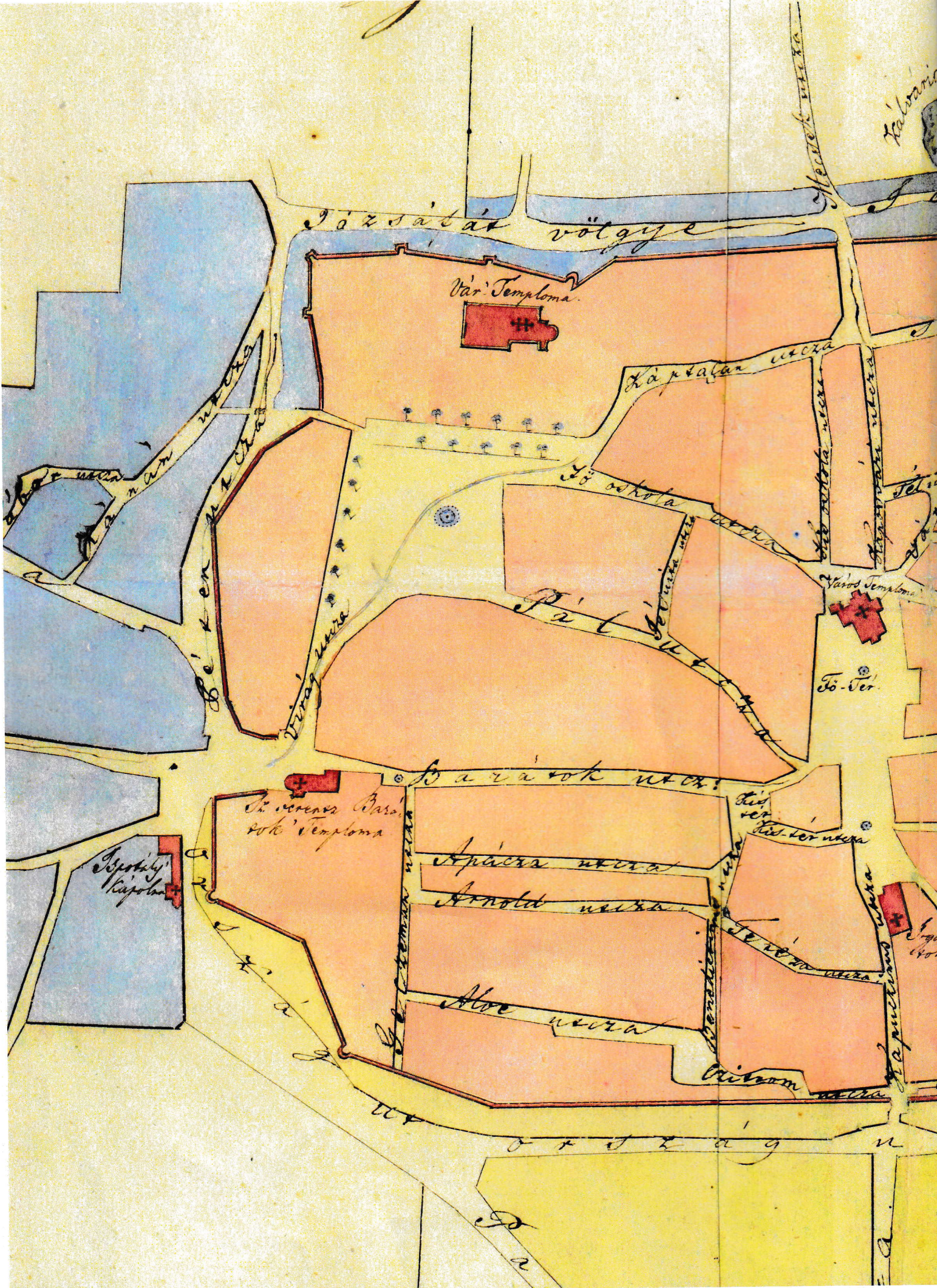
A Batthyány-kormány által 1848. május 16-án meghirdetett első tíz honvédszászlóalj szervezésekor a 8. honvédszászlóalj alakulási helyének Pécszet jelölték ki. Ezeket az alakulatokat kizárólag önként jelentkezőkkel töltötték fel. Elsőként Radó Ádám joglyceumi diák állt be honvédeknek.

Pécsi Nemzeti Kázinó (1839)

Gróf Batthyány Kázmér főispán, a liberális ellenzék vezére

Jászai vár völgye

Vár Temploma

Káptalan utca

Ső oshola utca

Pál utca

Város Temploma

Ső-Ver.

Báránok utca

Ső-Ver. Báránok Temploma

Szent István Király

Apáczs utca

Arnold utca

Alce utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

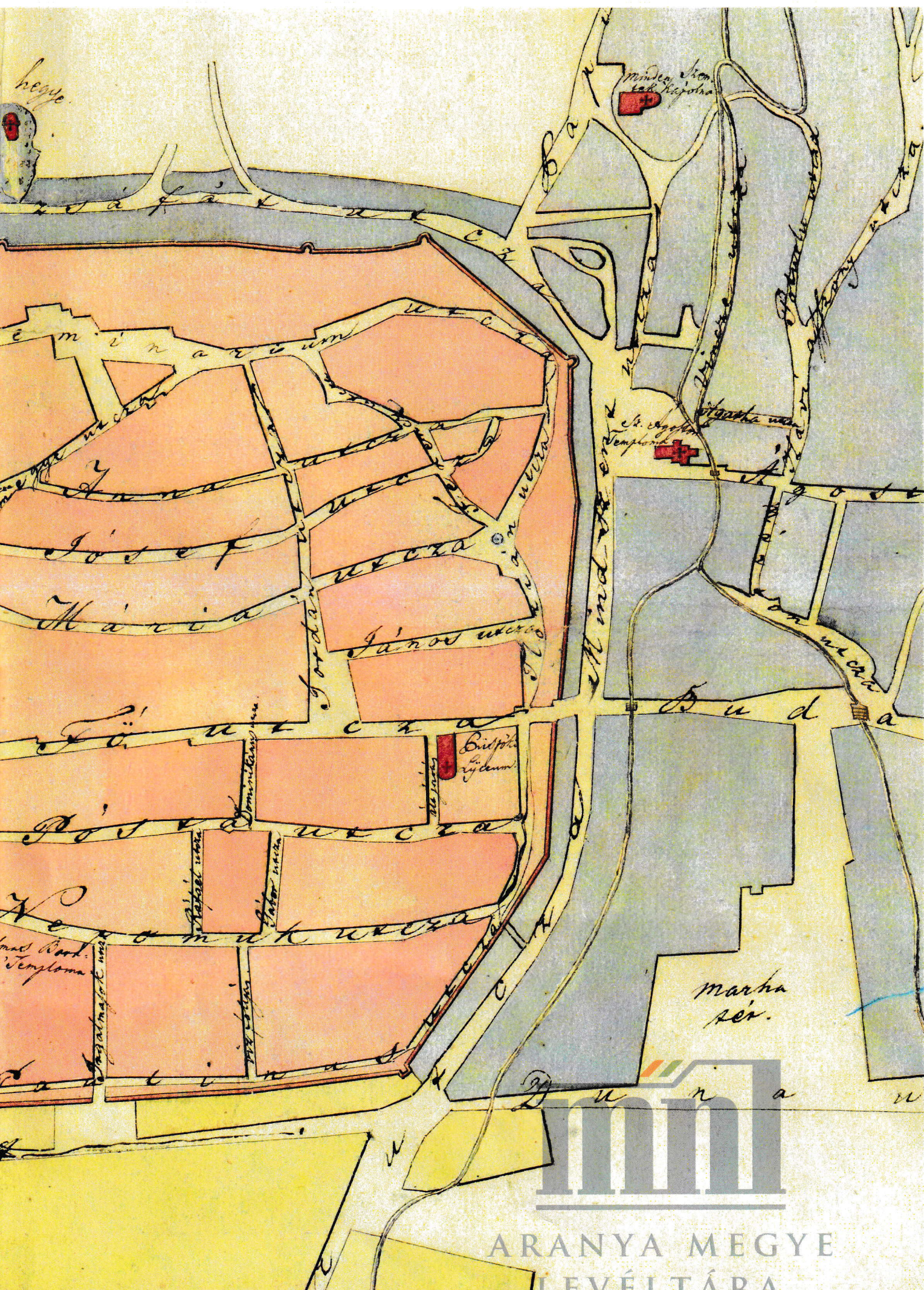
Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

Ső-Ver. utca

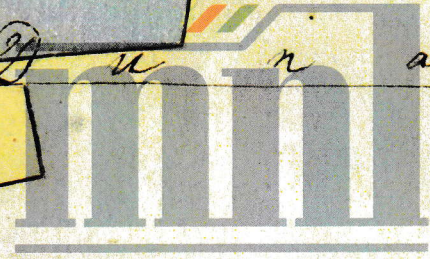
hegye.

Minden hon
lakója

Sz. György
templom

Bispóka
templom

marha
sér.

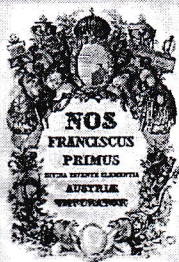

ARANYA MEGYE
LEVÉLTÁRA

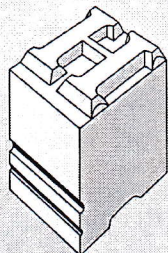
A kiállítás anyagából

Régi pécsi nyomdák története,
válogatás a munkáikból

Engel János József
Lyceum
Hochrein József
Ifj. Madarász
Taizs
Engel Lajos
Irodalmi
Wessely és Horváth

Dunántúl
Madarász Béla
Egyenlőség
Haladás
Kultúra
Rákóczi
Szabadság
Barátság
Pécsi Szikra

Nyomdászattal kapcsolatos
térképek

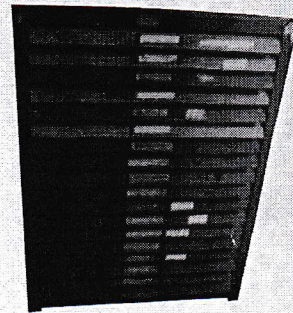
Szakmai tárgyak

Újságok,
folyóiratok

Plakátok,
posztterek

Grafikák

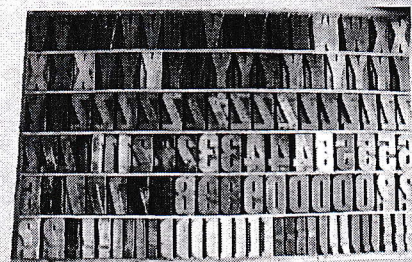

Fából és fémből készült
betűszekrények

Bélyegzők

Papír-, festék-,
könyvkötővászon-minták

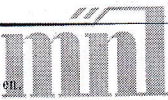
Fa plakátbetűk

A CISTERCI REND
PÉCSI KIRÁLYI

GYMNASIUMÁBAN
OKTATOTT IFJUSÁG
ERDMISZERINTI SOROZATA
1847 EV
Herold'sche

PÉCSETT,
nyomatott a Lyceum könyvnyomó intézetében.

BARÁNYA MEGYEI
LEVÉLTÁRA

A PÉCSI SAJTÓTÖRTÉNET KEZDETEI

A márciusi ifjak 12 pontba foglalt követelései közül az első a sajtószabadság volt. Az országgyűlés az ún. „áprilisi törvények” között fogadta el a Sajtótörvényt (1848. évi XVIII. törvénycikk), amely 1848 egyik fő vívmánya lett. Ennek következményeként 1848/49-ben országszerte követték egymást a lapalapítások.

Az 1848-as forradalom és szabadságharcot megelőzően Pécsen nem adtak ki rendszeresen újságot. Ugyan 1843-ban Balogh Károly szerkesztésében megjelent a Pécsi Aurora című almanach, azonban ennek csak egyetlen száma látott napvilágot. Pécs első – német nyelvű, magyar kiadású – újságja Pressfreie Flugblätter címmel 1848. április 5-én jelent meg először. Tulajdonosa és szerkesztője az eszéki származású Ernst Adolf Neuwirth volt. A heti két, később három alkalommal megjelenő lap május 12-én már a Fünfkirchner Zeitung címet viselte, a hónap végétől Pécsi Tárogató címen magyar nyelvű melléklete is volt (lásd mellékelt 1. sz. forrás). Jellasics horvát bán seregének Roth tábornok vezette hadteste szeptember végén vonult be Pécsre. A lap pedig a szerkesztő Pestre menekülését követően meg is szűnt. Ugyanezen a néven 1870-től indult újra a nyomtatott sajtó Pécsen. (Az almanach és az újság fennmaradt példányai a Pécsi Egyetemi Könyvtár Történeti Gyűjtemények Osztályán, vagyis a Klimó-könyvtárban tekinthetők meg.)

A levéltár gyűjteményében viszont található egy igazi ritkaság! Pécs város tanácsi irattárából az 1848/435. sz. beadvány mellékleteként került elő a tréfás Das Fünfkirchner Bergmandl (Pécsi Ányamanó) című lap. A három ismert lappéldány (8–10. szám) közül csak a 9. számú példány dátum: 1848. augusztus 26.

Nemzeti dal

Talpra, magyar, hi' a' baze
Itt az idő, most vagy soha
Rabok legyünk vagy szabó
Ez a kérdés, válaszható
A magyarok istenére
Esküszünk, hogy rabok
Nem leszünk

Rabok voltunk most
Karhozottak ősapáink
Kik szabadon éltek
Szolgaföldben nem
A magyarok istenére
Esküszünk, hogy
Nem leszünk

Sehonnan bita
Ki most, ha
Kinek drag
Mint a haz
A magyar
Esküszünk
Esküszünk
Nem les

PÉCSI TÁROGATÓ.

Ádigg is, míg egy időszakos lap fenállhatóságának reménye iránt magunkkal számot vehetünk; a fenebbi cím alatt alkalmilag helybeli körülményeinkből a pécsi német újsághoz mellékleteket ragasztandunk.

Célunk: kikelni a visszaélések ellen, hogy azoktól körünkben megtisztítsuk a közügyet; és lerántani a felelőlköző incompetenciát, hogy a hivatott képesség ne legyen kénytelen hatáskörön kívül vesztgelni.

E szerint csak azoktól, kik a közügyet kezelik, vagy kezelni akarják, függend: hogy tárogassunk, vagy hallgassunk.

Kívánjuk, hogy hallgathassunk.

Pécsen 1848-ik május 31-én.

Másoknak rettentő példájára!

Városunknak f. hó 28-án kezdődött tisztujtása három nap alatt bevégeztetett. És mi felkiáltunk: adfál uram új tanácsot, csak legyen közzönnet benne! —

Hogy azonban e rejtélyes sóhajtásunk megértessék; tekintsünk kissé vissza az előzményekre, mellyek városunkban pártokat keletkezettének.

Még a mult évtizedben kezdett városunkban egy egyén szerepelni, kinek az akkori tanács vélelleni az találta megmutatni, hogy ő bizonyos árva vagyont nagyon is elkelt; és ki viszonzásból a tanács ellen azt demonstrálgatta, hogy a város javát hűtlenül, dolgait pedig hanyagul kezeli. A felsőbb vizsgálatokból kislült, hogy mind a két-tőnek igazja volt.

Aidinger urra előbb került az executio; és neki sikerült abban a néppel csupa bosszulást láttatni; és magát annál inkább ártatlannak hitetni el: mert ezután még erősebben tört a tanácsra, mellynek több tagjai ellen különben is hangosan nyilatkozott az elégtelenség.

És miután a régi lábatlan rendszerben a lakosság türelmét kifárasztott hosszú vizsgálatok anugy fél véget értek; és Somsich királyi biztos részint a vizsgálat alatt kimúlt, részint annak következtében felfüggesztett tanácsnokok helyeit betöltendő tisztujtást tartott: Aidinger ur magát gloriában láttatá; — azonban főbíróvá még sem lett. És hogy tetemesen documentált multja miatt a candidatióból ki nem maradt, azt leginkább igen igen alázatos kéréseinek, és részben azon combinationak köszönheté: miszerint a nép gyanujának eltávolítására alkalom szándékolatott neki adatni a felfüggesztett tanácsnokok elleni perek befejezésére közvetlen befolyani. Így lön a városnak főügyése. És mi lestük buzgósa gyümölcsseit ő azonban azzal lepett meg bennünket, hogy semmit sem tett; és hivataloskodását azzal tette örökre emlékezteté, hogy a crimen stellationatust „csillagossági bűn” né magyarította, (ajánljuk ezért a tudós társaság illető osztályába!) Egyébiránt az újabb időben azt mégis megmutatá, hogy igen ildomos ember, és tud kacsingatni a népszeszélyrel, például a zsidó, és legelő, ügyben; és el tudja találni, mikor szereti a nép, ha azt mondják neki: e tanácsnak senki sem tar-

tozik engedelmessé, mert törvénytelen; (természetes, hogy Aidinger ur, nőha e tanácsal együtt kérte magát kifejeletten, a főügyeséget törvényesen fogadja el!?) Hogy őt a tanács ez ártatlan multságért megactiozta, és az actionak az igazságügyministere is helyét látta; ahhoz neki annál kevésb köze: mert népszerűsége még az actionak is nyakára nőtt, és ő egyenesen annak daczára teguapelőtt polgármesterre választatott.

Az intelligentia ugyan — ide érte a megyeit is — csatlakozva a városi tisztább látásu polgársággal Aidinger urat a ministerleg is helyeselt actionak okai miatt egészen mellőzötténi kívánta; nem vélte pedig kívált általa bármellyik elnöki széklet betölthetni: mert pártunk oly egyéneket keresett, kik nemcsak tökéletes fogékony-ságot tanusítottak a diadalmas ideák iránt, hanem kiknek csak haláskör kell, hogy pangó városunkat oly községi szellem kifejtésére vezéreljék, mely értelmiségben, és rendszeretiben vonzó példát tüntessen fel; már pedig erre Aidinger ur multjában kezeséget, és személyben képességet nem talált. — Azért volt tehát kénytelen Aidinger ur magát ámitásokkal rábízlegelni a külvárosi népre, mert látta, hogy az intelligentia felfogva hivatását, nem azt, ki magát felolja, hanem elismerése szerint emeli ki embereit. És azért kellett ügybarátokul azokat elfogadnia, kik minden áron hivatalt kerestek; és ilyennek is oly kis számmal találkoztak, hogy a kapitányt, főjegyzőt, és mintegy három tanácsnokot tőlünk is kénytelen volt költönn elfogadni; és hiheleleg többet is elfogadandott, ha azok határozottan ki nem nyilatkoztalták, hogy vele semmi értent nem szolgálnak.

Egyébiránt a mi igaz, igaz: Aidinger ur bennünket tökéletesen lefőzött. Még mi a törvény-szerűség partjairól capacitáltuk a túllradásra ámitott halhiedelmet; ő magát bevété az általa felzaklatott rohamba, és csakugy nevetett bennünket, kik merészségtől szájtató megülközéssel bámultuk.

És mennyi ügyességgel kezelte szerepét! — Hogy az új tanácsot a régiből benmaradt néhány taggal depopularizálja, érdekes felolvasásokat tar-

A honvédelmi bizottmány
Pécs város közönségének.

A honvédelmi bizottmány a haza szent nevében szoros kötelességévé teszi *Pécs város* közönségének, hogy e rendelet vétele után azonnal siessen hátralevő ujonczait, szám szerint *100.* kiállítani, s azokat a lehető leggyorsabban, semmi újabb felszólítást nem várva, szigoru felelet terhe alatt azonnal ide Pestre fölszállítani.

A hon mostani körülményeiben, hol minden oldalról ellenséges seregek törnek országunkba, elvárja a honvédelmi bizottmány, hogy *Pécs város* közönsége a hon egyik törvényhatósága által sem engedendi magát készségben s pontosságban megelőztetni.

Kelt Budapesten *1848^{ki} december 21^{én}*

A honvédelmi bizottmány.

Kossuth Lajos,

elnök.

mm

BARANYA MEGYEI
 LEVÉLTÁRA